ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет романо-германської філології
Кафедра теорії та практики перекладу

Силабус навчальної дисципліни

ЛІНГВОКУЛЬТУРА, ІДЕНТИЧНІСТЬ, ПЕРЕКЛАД

1-й курс, 2-й семестр

Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія
Спеціалізація:	В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Освітньо-професійна програма:	Переклад з англійської мови та другої іноземної українською (магістерський рівень)
Статус дисципліни	**ОБОВ'ЯЗКОВА**
Обсяг:	3 кредити ЄКТС, 90 годин: очна форма: лекції 24 години, практичні заняття 6 годин, самостійна робота 60 годин; заочна форма: лекції 6 годин, практичні заняття 4 години, самостійна робота 80 годин
Мова викладання:	Українська, англійська
День, час, місце:	Відповідно до розкладу
Викладачі, контактна інформація, адреса корпусу університету, консультації.	Олена МАТУЗКОВА, д. філол. н., професор, професор кафедри теорії та практики перекладу; translation.department@onu.edu.ua бульвар Французький, 24/26, Консультації проводяться за затвердженим графіком https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/dystsypliny
Опис дисципліни:	Курс лінгвокультурології в когнітивно-дискурсивній парадигмі з порівняльним і перекладацьким фокусом: поняття лінгвокультури, лінгвокультурологічні проблеми перекладу, лінгвокультурна компетенція перекладача, ідентичність як лінгвокультурна категорія.
КЛЮЧОВІ ПРАВИЛА ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ:	БЕЗПЕКА: у разі повітряної тривоги заняття зупиняється – ви спускаєтеся в укриття, а під час онлайн-занять – переходите до найближчого безпечного місця. 1. Відвідуйте заняття; кожне пропущене заняття відпрацюйте в години консультацій до завершення змістового модуля, інакше за тему – 0 балів. 2. Бали набираються протягом семестру: кожна з 10 тем оцінюється за 100-бальною шкалою, загальна оцінка – середнє арифметичне балів за темами. Залік складають здобувачі, які набрали менше 60 балів з будь-якої теми, або ті, хто бажає підвищити оцінку. 3. Використовуйте ШІ лише там, де це прямо передбачено завданням, і зазначайте, який інструмент використано. 4. Телефони, ноутбуки та планшети на занятті використовуйте лише для навчальних завдань та отримання сповіщень про повітряну тривогу. 5. Плагіат, списування та подання результатів ШІ як власних є порушенням академічної доброчесності, яке тягне за собою наслідки різного ступеня серйозності, аж до відрахування. 6. Регулярно перевіряйте оголошення та, за необхідністю, ставте питання в чаті дисципліни та в Google Classroom.
Мета навчальної	формування у здобувачів вищої освіти ступеня магістра загальних, спеціальних і

дисципліни:	професійних компетентностей, поглиблення їхньої теоретичної бази та вироблення лінгвокультурної компетенції.
Очікувані результати навчання:	**Знати:** теоретичні засади сучасної лінгвокультурології та ідентології; спеціальну термінологію в галузі лінгвокультурології та перекладознавства; складові лінгвокультурної компетенції сучасного перекладача та шляхи їх формування. **Вміти:** проявляти чутливість до впливу культури та свідомості на мову певної культури; ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур; проводити лінгвокультурний аналіз різножанрових текстів (оригіналів і перекладів); проводити порівняльний аналіз англійської та української лінгвокультур на різних рівнях; здійснювати порівняльний аналіз сучасної ідентичності українців та англійців у лінгвокультурологічному ракурсі. **Бути здатним:** вільно користуватися спеціальною термінологією лінгвокультурології та перекладознавства; враховувати лінгвокультурні чинники під час письмового та усного перекладу, здійснювати мовно-культурне посередництво між англійською та українською лінгвокультурами; будувати і втілювати ефективну стратегію лінгвокультурного самовдосконалення.
Зміст навчальної дисципліни:	**ЗМ 1. Лінгвокультура та переклад** Т1. Лінгвокультура як спряження мови, культури та свідомості етносу. Т2. Лінгвокультура та переклад. Лінгвокультурна компетенція перекладача. Т3. Індивідуалізм і колективізм в аспекті лінгвокультури та перекладу. Т4. Індивідуалізм по-англійськи: лінгвокультурема «HOME». Т5. Індивідуалізм по-англійськи і опозиція «СВІЙ – ЧУЖИЙ». Т6. Англійський комунікативний стиль: лінгвокультурний та перекладацький аспекти. Т7. Привітання, представлення, small talk в англійській комунікації. **ЗМ 2. Лінгвокультура та ідентичність** Т8. Ідентичність як міждисциплінарна лінгвістична категорія: актуальність дослідження, визначення, типологія. Т9. Англійська ідентичність як лінгвокультурний гіперконцепт: алгоритм когнітивно-дискурсивного дослідження. Т10. Сучасна лінгвокультурна англійська ідентичність: визначальні риси та ідентифікаційні ознаки.
Методи навчання:	Лекція, пояснення, бесіда; ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів самостійної роботи; постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет та з цифровими інструментами, дискусія, дебатний круглий стіл, виконання самостійних та аудиторних завдань, командні проєкти (team projects).
Рекомендована література:	**Основна** 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 342 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6789/1/Melnikova_124.pdf 2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2012. 284 с. 3. Матузкова О. П. Лінгвокультура як синергія мови, культури та свідомості. Записки з українського мовознавства : зб. наук. праць. Одеса : ПолиПринт, 2020. Вип. 27. С. 160–172. URL: http://zum.onu.edu.ua/article/view/206498 4. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад : монографія. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с. 5. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 240 с. 6. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с. 7. O'Driscoll J. Britain for Learners of English. Oxford : Oxford University Press, 2009. 224 p. 8. Fox K. Watching the English: The Hidden Rules of English Behaviour. London : Hodder, 2005. 424 p. 9. Quick A. 102 English Things to Do. Puddington : Old Street Publishing, 2013. 256 p. **Додаткова**

	10. Матузкова О. П., Безпалова К. В. Когнітивний міждисциплінарний підхід до вивчення ідентичності у соціогуманітарній парадигмі. Записки з романо-германської філології. 2020. Вип. 2 (45). С. 43–50. 11. Матузкова О. П., Коваленко О. В. Взаємодія мови і культури з погляду сучасної лінгвокультурології. Записки з романо-германської філології. Одеса : Астропринт, 2023. Вип. 1 (50). С. 169–181. 12. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові : монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с. 13. Мейжис І. А., Почебут Л. Г. Індивідуалізм чи колективізм? Соціально-психологічний погляд на історію і політичну культуру України. Наукові праці. Т. 103. Вип. 90. 14. Пилипенко А. Н., Литвиненко Н. И. Українська ментальність в координатах дослідницької програми Г. Хофстеде. Економічний вісник. 2015. № 2. 15. LaBelle S. Language and Identity. Introduction. The Language, Society and Power Reader / ed. by A. Mooney et al. London ; New York : Routledge, 2011. P. 291–293. 16. Smith G. The English Companion: An Idiosyncratic A–Z of England and Englishness. UK : Old House Books, 2006. 283 p. **Електронні інформаційні ресурси** Oxford Learner's Dictionaries : онлайн-словник (https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/); British Council. LearnEnglish : онлайн-платформа для вивчення англійської мови (https://learnenglish.britishcouncil.org/); Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова. Загальний електронний каталог (http://lib.onu.edu.ua/elektronnyj-katalog/); Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf); Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова (2024) (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf).
Оцінювання:	Поточний контроль – оцінювання усних відповідей під час занять, тестування за темами, оцінювання завдань самостійної роботи; кожна з десяти тем оцінюється максимально в 100 балів. Періодичний контроль – підсумки поточного оцінювання за темами змістових модулів 1 і 2. Загальна оцінка = (Т1 + Т2 + … + Т10) / 10, максимально 100 балів. Підсумковий контроль – залік, який виставляється за результатами поточного контролю. Здобувачі, які набрали менше 60 балів з будь-якої теми, виконують залікове завдання. Критерії оцінювання наведено в робочій програмі (п. 10).
ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)	
Відвідування занять, дедлайни та перескладання	Відвідування практичних занять обов'язкове (п. 5.5 Положення про організацію освітнього процесу: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Pro_organizaciiu_osvit_procesu_2024.pdf). Пропущене заняття відпрацьовується в години консультацій до завершення змістового модуля (виконання завдань заняття та співбесіда); невідпрацьоване заняття – 0 балів. Здобувачі з індивідуальним графіком виконують завдання у строки графіка (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/Polojenia_proonu_indgrafik_28_12_2022.pdf). Завдання здаються у визначені викладачем терміни. Перескладання – відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-kontrol_2022.pdf).
Політика академічної доброчесності	Плагіат, списування, несамостійне виконання завдань і подання результатів ШІ як власних є порушеннями академічної доброчесності (Положення про академічну доброчесність ОНУ, 2026: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/pologenya-akademichna-dobrochesnist.pdf).
Використання	ШІ використовується лише в завданнях, де це прямо передбачено умовою (з

штучного інтелекту	зазначенням інструмента і мети); в інших завданнях, зокрема в контрольних перекладах, використання ШІ заборонено. Не можна вводити в сервіси ШІ персональні та конфіденційні дані (Політика використання ШІ в ОНУ: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/5-polityka-vykorystannia-shi.pdf).
Використання телефонів і комп'ютерів на занятті	На заняттях можна користуватися телефонами й ноутбуками для виконання навчальних завдань: сканування QR-кодів, роботи з інтерактивними сервісами (Mentimeter, Quizlet тощо), пошуку в словниках і термінологічних базах. Використовувати пристрої для сторонніх цілей не дозволяється. Пристрої також можна використовувати для отримання сповіщень про повітряну тривогу.
Комунікація	Оголошення, матеріали та зворотний зв'язок – у чаті дисципліни в месенджері та в Google Classroom відповідно до інструкцій викладача.
Визнання результатів неформальної освіти	Результати навчання, здобуті в системі неформальної та/або інформальної освіти (онлайн-курси, тренінги, стажування, волонтерські проєкти), можуть бути визнані та зараховані як результати самостійної роботи, поточного, періодичного або підсумкового контролю з цієї дисципліни відповідно до Положення про визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти в ОНУ (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf).